

*Кобрусева Є. А.,**кандидат юридичних наук,**доцент кафедри адміністративного і кримінального права
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВА НА МИРНІ ЗІБРАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджуються сучасні методологічні підходи до права на мирні зібрання в Україні. Акцентується увага, на елементах демократичного суспільства, що розвивається, яке відкрите для змін, свободи, якими користуються громадяни, де важлива роль відводиться ставленню законодавця до мирних зібрань. Широкий спектр політичних причин або переконань може викликати громадський протест, який, у свою чергу, може приймати різні форми публічних зборів. Важливу роль у механізмі забезпечення права на мирні зібрання, становлять органи державної влади, які мають стримуючими адміністративно-правовими механізмами в інтересах суспільства, забезпечити свободу вираження думок, зборів і демонстрацій громадян.

Зміни, що відбуваються в українському суспільстві, пробуджують високу активність та прагнення людей брати безпосередню участь у вирішенні проблем, які стосуються їх загальних інтересів, зокрема й з використанням права на мирні зібрання. Втім, незважаючи на всю важливість саме цього різновиду політичних прав, конституційні положення про свободу зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій й дотепер належним чином не конкретизовані в поточному законодавстві, нерідко обмежуються, а то і просто порушуються.

Спираючись на міжнародний досвід врегулювання права на мирні зібрання, запропоновано шляхи підвищення ефективності механізму адміністративно-правового забезпечення права на мирні зібрання, які полягають у створення внутрішньодержавного механізму контролю за дотриманням міжнародних стандартів прав та свобод людини, а також розвитку можливостей звернення до Європейського суду з прав людини, якщо та чи інша проблема не вирішена на національному рівні. Доведено, що навіть досить невелике коло чинних норм, що закріплені у законодавчих актах різного рівня, які гарантують забезпечення права на мирні зібрання, нерідко виявляють певну неузгодженість у змісті окреслених прав, особливо з позицій суб'єктів права на свободу мирних зібрань: Конституція України таким суб'єктом називає громадянина, а цивільне законодавство – фізичну особу. Доведено необхідність впровадження міжнародних стандартів забезпечення права на мирні зібрання, насамперед стандартів європейської спільноти, що пов'язано з євроінтеграційними прагненнями України. Адже впровадження європейських стандартів і дотримання їх суб'єктами публічної адміністрації є однією з передумов інтеграції України в європейській правовий простір.

Оскільки право на свободу мирних зібрань не може бути реалізованим за відсутності кореспондуючих обов'язків, покладених на державу в особі її уповноважених органів, аналіз норм Конституції та законів України, дозволив виокремити такі органи у категорію суб'єктів владних повноважень забезпечення права на мирні зібрання.

Ключові слова: мирні зібрання, міжнародні стандарти, суб'єкти забезпечення права на мирні зібрання, громадянське суспільство.

Постановка проблеми. Створення правової держави неодмінно передбачає гарантування та реалізацію основних прав і свобод людини та громадянина. Проте свої погляди на актуальні питання громадяни можуть висловити здебільшого шляхом прямого народного волевиявлення або через засоби масової інформації. Насправді вибори або референдуми не проводяться кожного дня, а більшість людей найчастіше не мають безпосереднього доступу до ЗМІ та не впливають на здійснення політики. У такому випадку найкращим способом привернути увагу є публічне висловлення своєї позиції. Отже, особливого значення набуває забезпечення права громадян на мирні зібрання, яке втілює в собі поєднання конституційних гарантій громадянина на свободу світогляду та віросповідання, думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо.

Проблема дотримання свободи зібрань набула в Україні особливої актуальності через численні акції протесту, які вже неодноразово відбувалися в Україні. Дотепер правове забезпечення права на мирні зібрання продовжує розвиватися неоднорідно і нерідко залежить від соціально-політичної ситуації в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми. Водночас слід зазначити, що питання адміністративно-правового регулювання права на мирні зібрання неодноразово привертало увагу науковців, серед яких: М.О. Баймуратов, В.В. Букач, О.В. Васюковська, Т.І. Гудзь, М.М. Денісова, О.С. Денісова, О.Ю. Дрозд, В.В. Заросило, О.В. Колісник, А.Т. Комзюк, Р.О. Куйбіда, М.І. Логвиненко, С.М. Міщенко, О.Б. Онишко, В.Д. Остапенко, В.Г. Поліщук, Е.С. Регушевський, М.І. Середа, М.І. Смокович, В.О. Скомаровський, Р.Б. Тополевський, О.В. Тронько, А.Є. Шевченко.

Метою статті є дослідження особливостей сучасних методологічних підходів права на мирні зібрання.

Виклад основного матеріалу. Право на свободу мирних зібрань доповнює та має точки дотику з іншими цивільними і політичними правами. Право на свободу вираження думок має особливе значення з урахуванням експресивного характеру зібрань, що впливають на громадську думку, в результаті відбувається одночасна реалізація зазначених прав. Свобода мирних зібрань також взаємопов'язана з правом на свободу асоціації, правом на участь у державних справах і правом голосу. Крім того, це одне з прав, що лежать в основі більш широкого «права на протест». Також, право на мирні зібрання може перетинатися з правом сповідувати свою релігію або переконання спільно з іншими. Визнання взаємозв'язку і взаємозалежності цих різних прав має важливе значення для забезпечення практичного та ефективного захисту права на свободу мирних зібрань.

Саме визначення терміну «мирне» тлумачиться як таке, що відноситься до обставин, при яких проводяться збори, але варто звернути увагу, що навіть мирні збори можуть бути обмежені або навіть заборонені, якщо дотримуються вимоги обмежувального застереження. Основна увага тут приділяється наміру організаторів, яке полягає в тому, щоб донести свої переконання. Зокрема, Європейський суд з прав людини постановив, що право на свободу мирних зібрань забезпечується кожному, хто має намір організувати мирну демонстрацію; можливість насильницьких дій під час демонстрацій або можливість екстремістів з насильницькими намірами приєднатися до демонстрації саме по собі не може відняти цього права.

Стаття 19 Загальної декларації прав людини передбачає право на свободу думок і їх вільне вираження, а стаття 20 проголошує, що кожна людина має право на свободу мирних зібрань і асоціацій. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права передбачає право на свободу вираження думок і визнає право на мирні зібрання. У цьому відношенні видається, що укладачі Міжнародного пакту про громадянські і політичні права не дійшли згоди щодо того, чи потребує право на мирні зібрання окремої статті, і тому деякі вчені сперечаються про те, чи має ця свобода своє власне життя і характер. Вчені все більше усвідомлюють і погоджуються з існуванням цього найважливішого права в паралельному зв'язку зі свободою вираження думок.

Концептуально, європейські принципи та стандарти праворозуміння та правозастосування мають ключове значення для юридичних процесів в Україні, з огляду на євроінтеграційні прагнення нашої держави, які знайшли свій зовнішній прояв у ряді внутрішніх нормативно-правових актів, міжнародних угод, серед яких центральне місце наразі посідає Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Зазначені обставини справляють свій вплив і на правове регулювання права на мирні зібрання, в тому числі, в контексті наукового дослідження даного явища.

Адже, як справедливо зазнав Ю. М. Оборотов, досліджуючи методологію юриспруденції, – серед найважливіших питань методології юриспруденції історичного розвитку права і держави не в призмі загальної історії (європоцентристської, лінійної та детерміністичної), а глобальної історії з її поліцентричним світом, що розвивається через екологічні, культурні і політичні кризи з принципово непередбаченим результатом. Для юриспруденції дуже значиме введення в науковий обіг поняття локальної цивілізації як культури здатної видавати глобальні проекти життєвладштування, що характеризують їх потенційну силу впливу на світ, яка виражається в таких елементах як релігія, ідеологія, стандарти життя [3].

Ключовим елементом наукового пізнання процесів та явищ, і в даному контексті мирні зібрання не є виключенням, виступають способи здійснення пізнавальної діяльності, а саме – різноманітні методи і прийоми, за допомогою яких дослідники відкривають нові знання, обґрунтовують та доводять теорії, систематизують раніше отримані знання. У науковій літературі існує два підходи до розуміння дефініцій «метод» та «прийом»: 1) ці терміни вживаються як синоніми; 2) метод передбачає більш складну пізнавальну процедуру, ніж прийом.

На ключовій ролі методів наукового пізнання в процесі дослідження процесів та явищ слушно наголошує професор М. Козюбра. Так, він стверджує, що проблема методології є неминучою для будь-якої науки. І це зрозуміло, адже плід-

ність наукового пізнання, ступінь і глибина його проникнення у сутність досліджуваних явищ і процесів, а зрештою – приріст наукових знань значною, а нерідко й вирішальною мірою залежать від методологічного інструментарію, що використовується дослідниками. Ця проблема набула для пострадянського правознавства особливої актуальності [4].

На теперішній час методологія юридичної науки в цілому, та адміністративно-правової науки зокрема, характеризується складністю та різноплановістю. У строгому розумінні під методом і формами правової науки найчастіше розуміють способи, засоби або інструменти, які використовуються наукою з метою набуття нових знань про певне явище, що є об'єктом правового дослідження. Помітно, що при дослідженні складних правових явищ – права на мирні зібрання, котре притаманне сучасному світу, таких методів і форм виділяють велику кількість.

Варто відзначити, що набуття певних теоретичних знань, пов'язаних з юриспруденцією, є неможливим без застосування спеціальних правових способів дослідження, а існування ефективної методології призведе до ефективного розподілу зусиль науковця, який досліджує зазначене явище. Значна актуальність дослідження методів загальної теорії держави і права і загальна статичність рефлексії засобів і способів пізнання державно-правових явищ обумовлюють необхідність фундаментального підходу до дослідження права на мирні зібрання в Україні та світі.

Щодо пізнавальних характеристик, юридична наука, як методологічна частина науки охоплює комплекс історично сформованих методів, прийомів і засобів набуття нових знань про право, способів ходу мислення від вже відомих знань про право до знань недосліджених, невідомих.

Під методом зазвичай розуміють набір принципів, прийомів, правил, вимог, якими необхідно керуватися в процесі пізнання. Філософський енциклопедичний словник дає наступне визначення терміну «метод» – систематизований спосіб досягнення теоретичного чи практичного результату, розв'язання проблем чи одержання нової інформації на основі певних регулятивних принципів пізнання та дії, усвідомлення специфіки досліджуваної предметної галузі і законів функціонування її об'єктів [4].

Варто відзначити, що вивчення методології дослідження права на мирні зібрання безпосередньо стосується комплексу галузевих юридичних дисциплін. Розробляючи загальний дослідницький інструментарій, використовується одночасно різними галузевими юридичними науками. Даний аспект обумовлює пізнавальні можливості та методологічний потенціал кожної галузі права з урахуванням предмета або об'єкта пізнання та особливостей галузі. Кожна окрема галузь права, будучи за своїми характеристиками самостійною наукою, піділяється на змістовну – онтологічну та пізнавальну – методологічну частини. Змістовна та методологічна частини перебувають у тісному взаємозв'язку. Так, змістовна частини науки не може існувати без методів набуття нею нових знань.

Галузева методологія є складовою частиною науки про методи відповідної галузі права. Відповідно, розуміння її внутрішньої сутності відрізняється від категорії методу. Проте недоцільним є заперечення стійкого взаємозв'язку між даними категоріями, що проявляється як дві сторони одного й того самого явища – теоретичне підґрунтя реалізації прийомів і способів пізнання (методологія) та практичне втілення прийомів та способів пізнання (метод) [5].

В рамках дослідження методів наукового пізнання, видається доцільним дослідити підходи до їх класифікації. Так, значного поширення в наукових колах набула класифікація методів, яка поділяє їх на три основні групи. Першу групу складають загальнонаукові методи пізнання, тобто такі, що використовуються в різних науках. До них варто віднести методи експерименту, спостереження, моделювання тощо. Другу групу становлять спеціальні методи, що мають місце в конкретній науці. Зокрема, для юридичної науки є характерними такі спеціальні методи як формально-юридичний, порівняльно-правовий, тлумачення норм права та інші. І до третьої групи відносять загальні методи, які застосовуються у всіх сферах пізнавальної діяльності, наприклад – діалектика та її принципи.

В рамках дослідження права на мирні зібрання, як явища в сфері юриспруденції видається доцільним з'ясувати сутність та правову природу методології юриспруденції, як порівняно широкої, загальної категорії. Так, І. М. Жаровська пропонує під методологією юриспруденції розуміти результат дискурсу, в межах якого здійснюється процес взаємодії різноманітних когнітивних стратегій осягнення права, визначаються фундаментальні методологічні засади його пізнання. Вона є єдністю трьох взаємозалежних частин – доктринально-ідеологічної, стратегічної та інструментальної. Першу з них можна розглядати як парадигму дослідницького бачення права, тобто тип праворозуміння. Друга – це царина підходів, що зумовлюють загальну спрямованість дослідження права, вибір стратегії його осягнення. Третя частина є системою когнітивних практик, своєрідним набором методологічних інструментів у створенні знань про право [6].

Заслуговує на увагу думка І. В. Манжул, яка зазначала, що у сучасній правовій науці не склалось єдиної класифікації методів пізнання явищ та процесів реальної дійсності, виокремлення та групування авторами методів пізнання здійснюється відповідно до поставлених завдань щодо повноти та всебічності обраного дослідження; окрему групу складають спеціальні методи, що розроблені конкретними науками для пізнання специфіки правових явищ, кожен конкретний метод застосовується для вирішення чітко визначених завдань; серед спеціальних методів юридичної науки варто виокремити юридичний метод, розроблений В. С. Нерсесянцем, як метод понятійно-правового пізнання та поняття права; повністю і всебічно дослідити те чи інше явище або процес дає змогу застосування лише системи взаємопов'язаних і взаємозалежних методів, їх вибір обумовлюється природою та суттю обраного конкретного явища [7].

Р. М. Шевчук, досліджуючи методологію наукового пізнання, пропонує під «методом наукового пізнання» розуміти система принципів, правил, норм, прийомів отримання та систематизації нових знань про об'єктивну й суб'єктивну реальність. У діяльнісному, процедурному розумінні метод є послідовністю дій, що спрямовані на досягнення пізнавальної мети, тобто отримання та систематизацію нових знань. У праксеологічному контексті метод «дисциплінує» пошук істини, дає змогу рухатися до пізнавальної мети найкоротшим і найефективнішим шляхом. На основі вищезазначеного, можна прийти до висновку, виникнення та розвиток методології, як аспекту філософського осмислення світу, спрямоване на критичне осмислення філософських і наукових методів пізнання [8].

Варто зауважити, що у науковій літературі існують різні підходи до класифікації методів пізнання. Зокрема, заслуговує

на увагу класифікація за таким критерієм, як стадія наукового дослідження. Виділяють:

- 1) метод експерименту;
- 2) метод обробки емпіричних даних;
- 3) метод побудови та перевірки наукових теорій;
- 4) метод викладу наукових результатів.

Також виділяють класифікацію, яка складається з двох великих груп – залежно від форми причини: детерміністські та ймовірнісні методи пізнання. Велика кількість методів та безпосередньо творча природа наукового мислення роблять вкрай проблематичною можливість побудови єдиної теорії наукового методу в однозначному розумінні слова – теорії, котра дозволяла б повне і систематичне визначення всіх існуючих та потенційно можливих методів наукового пізнання. Реальним предметом методологічного аналізу є не створення подібної теорії, а дослідження загальної структури та типології існуючих методів, виявлення тенденцій і напрямків їх розвитку, а також проблематика взаємозв'язку різних методів в науковому дослідженні.

На підставі вищезазначеного, можна стверджувати, що методологію доцільно розглядати не стільки як впорядкований комплекс засобів (методів) пізнання, стільки як засіб постановки пізнавальної проблеми. Відповідно, вибір методології, поєднання різних методів пізнання, залежить в першу чергу від характеру і масштабності явища, котре досліджується або завдань, які були сформовані для досягнення певного результату – мети дослідження.

Розглядаючи конкретні методи наукового пізнання та можливість їх застосування для дослідження права на мирні зібрання в Україні та зарубіжних країнах варто звернути увагу на такий метод – як діалектика. Відзначимо, що під діалектикою, в рамках нашого дослідження, варто розуміти такий метод наукового пізнання, котрий розроблено філософією, та в адміністративно-правовій науці окреслює загальні напрями і підходи до дослідження адміністративно-правових явищ, інститутів та норм адміністративного права. Безпосередньо спираючись на підґрунтя діалектики наука адміністративного права розробляє свої методи, котрі відповідають завданням та сприяють досягненню її цілей, а також характеристикам явищ, що нею досліджуються.

Є. С. Назимко слушно зазначає, що діалектика є всезагальним методом розв'язання проблем теоретичного (пізнавального) характеру, що виникають у науці права. І це тому, що діалектика може охопити та об'єднати всі методи інших наук. Діалектика є наукою про розвиток і загальний зв'язок, наука про найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства й мислення. Діалектика включає в себе об'єктивну і суб'єктивну діалектику. Під об'єктивною діалектикою розуміють діалектику реального світу, природи і суспільства, яка являє собою безперервний розвиток і зміну, виникнення і знищення явищ природи і суспільства. Суб'єктивна – це відображення об'єктивної діалектики. Під об'єктивною діалектикою розуміють діалектику буття у свідомості людини. Іншими словами, об'єктивна діалектика панує в усій природі, а суб'єктивна діалектика. діалектичне мислення є тільки відображенням пануючого в усій природі руху шляхом протилежностей. Тобто діалектика речей визначає діалектику ідей. Також, діалектика як вчення про розвиток досліджує три кола проблем: особливості, що відрізняють розвиток від всяких інших типів змін, питання про джерело розвитку і його форми. Діалектика як вчення має свою структуру. Її елементами є поняття, що обіймають структурні одиниці різних рівнів, планів, аспектів (принципи, закони, категорії) [9].

Діалектичний метод спрямований на вивчення внутрішніх джерел розвитку такого явища, як право на мирні зібрання, його історичних перетворень, на усвідомлення цілісності гносеологічного й онтологічного аналізів, а також, на розвиток права на мирні зібрання, що відображає певні періоди існування адміністративно-правової наукової думки. Вивчаючи право на мирні зібрання вчені-правознавці повинні не тільки дослідити теперішній стан досліджуваного явища, як можна спостерігати у ряді праць науковців, але і а й максимально детально пояснювати його, досліджуючи глибинний зміст.

Р. М. Шевчук, досліджуючи діалектичний метод у правознавстві, доходить висновку, що у сучасного дослідника-правознавця фактично є два діалектичних методи. Обидва вони після збагачення їх усталеними загальнонауковими принципами: об'єктивності світу, пізнаваності світу та причинності у світі (тобто взаємозв'язку і взаємозалежності явищ у об'єктивному світі, та їх пояснення лише внутрішніми причинами без втручання вищих надсвітових сил) можуть з певними поправками, що диктуються сучасними досягненнями філософської, а також загально і спеціально-наукової методології, застосовуватись у правових дослідженнях [10].

Вчений зазначає, що перший, розроблений Сократом, Платоном та Аристотелем, удосконалений сучасними індуктивними та дедуктивними засобами, може стати у нагоді для дослідження фактичного правового матеріалу шляхом індуктивного висунення певних гіпотез (зокрема формування дефініцій понять, здійснення певних теоретичних узагальнень), та перевіркою їх істинності дедуктивним обґрунтуванням і доведенням. Такі індуктивно виявлені та дедуктивно-обґрунтовані теоретичні положення (сталі зв'язки, відношення та властивості правових явищ), водночас, можуть бути використані для пояснення і прогнозування нових фактів, як нового підґрунтя для наступного теоретичного узагальнення, і вже його обґрунтування і доведення, і т. д. Другий метод – розроблений Г. Гегелем, К. Марксом та Ф. Енгельсом, після усунення положень, які не витримали критики історії, та тих, що диктувалися ідеологією класової боротьби, війовничим матеріалізмом та претензією на всезагальність, може стати у нагоді вченому-правознавцю як інструмент дослідження окремих процесів правової реальності, що дійсно спричиняються суперечливими протилежностями, які необхідно виокремити і зняти віднаходженням об'єднуючих соціально-правових реалій, що здатні примирити протилежності на вищому рівні духовно-матеріального правового універсуму [10].

У процесі роботи над науковою проблематикою права на мирні зібрання, доцільно зауважити, що методичну основу адміністративно-правової науки становлять загальнонаукові принципи, зокрема, історичний – розгляд правового явища у розвитку та історичному взаємозв'язку (найбільш доцільним видається застосування даного методу від початку протестного руху в період здобуття Україною незалежності до теперішніх часів, – зокрема, Помаранчевої революції та Революції гідності); об'єктивний метод – істинне відображення державно-правової дійсності в науковому знанні; метод конкретності – точний облік всіх умов, в яких знаходиться об'єкт пізнання, в даному випадку, – умов за яких відбувалися найбільш масові мирні зібрання та які справили суттєвий вплив на адміністративно-правове регулювання зазначеного явища; плюралізм, він же метод багатоглибини в будь-якому дослідженні. Зазна-

чені методологічні підходи до права на мирні зібрання в Україні та зарубіжних країнах видаються найбільш обґрунтованими. Також, підлягає включенню до зазначеного переліку принципу системного наукового аналізу – структурування наявних джерел знань за різними критеріями, а також принципу науково-обґрунтованого використання науково-технічних засобів.

Важливе значення для дослідження такого об'єкту як право на мирні зібрання, в рамках адміністративно-правової науки мають спеціальні або спеціально-наукові методи: формально-логічний, порівняльно-правовий, техніко-юридичний, який включає у свій склад метод правового експерименту, а також метод державно-правового моделювання. Зазначені методи дозволяють дослідити явище – право на мирні зібрання та сприятимуть ефективному аналізу наявних матеріалів.

Метод державно-правового моделювання необхідно віднести до спеціальних методів адміністративно-правової науки, а саме, як різновид спеціального техніко-юридичного методу, з огляду на його специфіку.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків у даному науковому напрямку. Таким чином, спеціально-правовий техніко-юридичний метод за своєю правовою природою є державно-правовим моделюванням. При дотриманні відповідних засобів вивчення, буде ефективним способом дослідження правовідносин, що виникають у сфері забезпечення права на мирні зібрання. Зазначений напрям, на думку автора, має значне теоретичне і практичне значення, дозволить краще організувати відповідні правові відносини в нашій країні. Варто зазначити, що майбутнє адміністративного права як науки має визначитися необхідністю створення ефективних державно-правових моделей для вирішення ключових актуальних питань щодо регулювання сфери забезпечення права на мирні зібрання.

Підводячи певний підсумок, варто зазначити, що методологія загальної правової науки представляє собою сукупність упорядкованих способів пізнання дійсності. У класичному розумінні методологічною базою адміністративно-правової науки служать загальні та спеціальні методи. Методи наукового пізнання відіграють різноманітну роль в пізнавальних процесах, проте всі вони взаємодіють один з одним, включаються в єдину систему.

Література:

1. Ярмол Л. В. Право на мирні зібрання: до уточнення загальнотеоретичної характеристики. (2016). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2016. – № 850.
2. Нікольська О., І. Кіріна. «Конституційне право на мирні зібрання: проблеми реалізації.» *Юридична Україна* 3 (2013)
3. Оборотов Ю. Н. «Філософія права і методологія юриспруденції» (2003). Проблеми філософії права. - 2003. - Том 1.
4. Козюбра М. Методологія правознавства і методологія права: співвідношення понять та їх особливості. *Право України* 1 (2014).
5. Селезньова О. М. Метод науки інформаційного права. *Право і суспільство* 2 (2015).
6. Жаровська І. М. Щодо проблем методології теорії держави і права. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки* (2015)
7. Манжул І. В. *Визначення методів пізнання в науковій літературі*. Бюлетень Міністерства юстиції України. № 11. 2012.
8. Шевчук Р. М. *Методологія наукового пізнання: від явища до сутності*. Філософські та методологічні проблеми права. № 1. 2016.
9. Назимко Є. С. Діалектичний метод пізнання кримінально правових явищ: теоретичний аспект. *Науковий журнал «Право і суспільство»*. 2011. № 4.

10. Шевчук Р. М. Діалектичний метод у правознавстві: окремі аспекти. *Філософські та методологічні проблеми права* 2 (2012)
11. Конституція України // *Відомості Верховної Ради України*. – 1996. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

Kobrusieva Y. Modern methodological approaches to the study of the right to peaceful assembly in Ukraine

Summary. The article examines modern methodological approaches to the right to peaceful assembly in Ukraine. Emphasis is placed on the elements of a developing democratic society that is open to change, the freedom enjoyed by citizens, where the legislator's attitude to peaceful assembly plays an important role. A wide range of political reasons or beliefs can provoke public protest, which in turn can take various forms of public assembly. An important role in the mechanism of ensuring the right to peaceful assembly is played by public authorities, which have restraining administrative and legal mechanisms in the interests of society, to ensure freedom of expression, assembly and demonstration of citizens.

The changes taking place in Ukrainian society arouse high activity and the desire of people to take a direct part in solving problems that concern their common interests, including the use of the right to peaceful assembly. However, despite the importance of this type of political rights, the constitutional provisions on freedom of assembly, assembly, street demonstrations and demonstrations, which are still not properly specified in the current legislation, are often limited or even violated.

Based on the international experience of regulating the right to peaceful assembly, ways to increase the effectiveness of the mechanism of administrative and legal support of the right to peaceful assembly are proposed, which are to create a domestic mechanism to monitor compliance with international standards of human rights and freedoms. human being, if this or that problem is not solved at the national level. It is proved that even a rather small range of current norms enshrined in legislative acts of various levels, which guarantee the right to peaceful assembly, often show some inconsistency in the content of the outlined rights, especially from the standpoint of the right to freedom of peaceful assembly. the subject is called a citizen, and civil law - an individual. The necessity of introduction of international standards of ensuring the right to peaceful assembly, first of all the standards of the European community, which is connected with the European integration aspirations of Ukraine, is proved. After all, the implementation of European standards and their observance by the subjects of public administration is one of the preconditions for Ukraine's integration into the European legal space.

Since the right to freedom of peaceful assembly cannot be exercised in the absence of corresponding responsibilities imposed on the state by its authorized bodies, the analysis of the Constitution and laws of Ukraine allowed to separate such bodies into the category of subjects of power to ensure the right to peaceful assembly.

Key words: peaceful assemblies, international standards, subjects of ensuring the right to peaceful assembly, civil society.